

SZERDA

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok visszafizetését és hirdetések a
 saadására nem vállalkozik. Kiadóhivatalhoz intézendők.

Károly király és Boris bolgár trónörökös Vilmos császárnál.

Fontos tanácskozások a német nagyfőhadiszálláson.

Budapest, aug. 13. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik! Gróf Burián külügyminiszter hosszasan tanácskozott a Bécsen átutazó gróf Tisza Istvánnal, aki az olasz frontra utazott, hogy átvegye ezrede parancsnokságát.

Budapest, augusztus 13. (Saját tudósítónktól.) Berlinből táviratozzák: Boris bolgár trónörökös tegnap meglátogatta Vilmos császárt a nagyfőhadiszálláson.

Budapest, augusztus 13. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Őfelsége ma reggel a német nagyfőhadiszállásra utazott. Kíséretében vannak: gróf Hunyady József első főudvarmester, gróf Burián külügyminiszter és báró Arz vezérkari főnök.

Bécs, augusztus 13. A Presse mai esti lapja a német nagyfőhadiszálláson folyó tárgyalásokról a következőket írja:

— Szükséges, hogy a központi hatalmak most már gazdasági tekintetben is egészen egyesüljenek. Az oroszországi zavaros állapotok pedig felvetik a kérdést, hogy milyen magatartást tanúsítsunk a jövőben Oroszországgal szemben, különös tekintettel Angliának a Murman-partokon megindított akciójára. Szükségesek a megbeszélések azért is, hogy megfontolják a semleges államok által a hadviselő feleknél állítólag megindítandó békepuhatolozások kérdését is.

Berlin, augusztus 13. A főhadiszálláson folyó tárgyalások felől különböző hírek vannak forgalomban. Jól értesült helyen úgy tudják, hogy a tárgyalások előterében az orosz helyzet áll s azt hiszik, hogy Németország nem zárkózik el a brestlitovszki béke revizálásától. Minden remény meg van

arra, hogy a jó viszony Oroszországgal továbbra is megmarad. Biztosra veszik, hogy Joffe berlini orosz követ, aki most Moszkvába utazott, jó eredménnyel tér vissza s utja hozzá fog járulni ahhoz, hogy a helyzet teljesen tisztázódjon.

A németek Roye és Somme között heves ellentámadásba kezdtek.

Budapest, augusztus 13. (Saját tudósítónktól.) (M. T. I.) A Reuter-ügynökség értesülése szerint az angolok Bray község széléig jutottak el. A németek jelentékeny számu új hadosztálylyal és tüzérséggel erős ellentámadásokat intéznek a Roye-ut és a Somme között. Különösen Royetól délnyugatra ellenakcióik igen hevesek.

Halottak rajvonala a német állások előtt.

Berlin, aug. 13. A Wolff-ügynökség jelenti: A német csapatoknak az Oise és Avre között történt ügyes kitérő mozdulata a jelek szerint immár elvette a francia támadás lökő erejét. A rendkívül szívósan és utóvédekkel való harctól meggyengülve a dom-

bos erdős vidéken történt meneteléstől elfáradva és rendetlenségbe jutva, a francia támadási osztagok olyan védőre bukkantak, amely jól tartott állásokban várta támadásaikat. Tömegek harcbarvetésével és kiméletlen emberparazárral igyekezett a francia hadvezetőség

a lehetlenné vált meglepetést, valamint a kijelölt támadási bázis elvesztését kiegyenlíteni.

A német példát utánozva, a francia tüzérség nagy részét támadó ütegek formájában közvetlenül a gyalogság után vonultatták. Ez az intézkedés, melyek az első vonalak áttörése után való gyors győzelmi előrenyomulást akarták biztosítani, súlyos veszteségekre vezetett emberekben és lovakban egyaránt. A francia kísérő ütegek már a felvonulásnál a német nehéz tüzérség tüzebe jutottak és részben már az állásba helyezkedés előtt a német tankelhárító ütegek tüzelésétől megsemmisültek és így a német gyalogságra nem váltak veszedelmessé.

A francia vezetőség mindazonáltal a sötétség beálltaig folyton-folyvást rohamozta gyalogságát. Ezzel csak a francia veszteségek emelkedését érte el. Helyenkint a halottak egész sora fekszik a német vonalak előtt. Különösen súlyosak a támadók veszteségei Tillolovnál, ahol a készenlétbe helyezett francia tartalékokat a német tüzérségi tűz majdnem teljesen megsemmisítette.

Tüzérségi orkán a nyugati fronton.

Berlin, augusztus 13. Az entente seregek 11-én a harci front mindkét szárnyán ismét nagy erőket vetettek a harcba az áttörés kikényszerítésére. — Reggel 5 órakor a Sommetől északra levő területtől Lihorszieig tüzérségi orkán tört ki, melyet erős támadások követtek. Ismét sűrű köd kedvezett az ellenségnek, bár az angolok semmiféle veszteségre nem voltak tekintettel.

Minden támadásukat kemény harcban visszavertük. Lihorszkienál ugyan átmenetileg az angolok sikert értek el, de a német ellentámadás ismét visszazorította őket az 1916. évi Sommes-csatában teljesen elpusztított község romjaira.

Tovább délre Haulesből kitört német ellentámadás az angolokat ismét kivetette Halluból, úgy hogy rendületlenül Chillhybe hátráltak.

Az Amiens—Roye uttól az Oiseig a franciák a sötétség beálltaig harcoltak, kiméletlenül mindig újabb és újabb erőket vetettek itt a harcba, hogy bármi áron is Royba törjenek át. Az erős harci rajoktól kísért rohamhullámok nyomán számos tábori üteg is jött, a

német tüzéség és gyalogság kitünő tüzelésének együttműködése azonban a franciákat mindenütt visszajütte. Számos halotton kívül nagyszámu öszszelövöldözött tank fekszik a német vonalak előtt.

A nagy entente-támadás bevezetése.

Az angol-francia támadóterv az Ancre és az Avre között át akarta törni az ezen a harc vonalon csak gyöngén kiépített német védelmi rendszert. Az idő rövidsége, az összes erők, mindenképp a szállítóeszközök igénybevétele a nagy offenziva céljaira lehetlenné tette, hogy az ottani harc vonalon ideiglenes védelmi rendszert, erőteljesebb védelmi műveket állítsunk elő. Az ellenség egész rövid, de rendkívül heves tüzéségi előkészítés védelme alatt akarta a készenléthez helyezett tankrajokkal megnyitni az utat a német gyalogsági és tüzéségi vonalakon át. Ezután a lovasságnak kellett volna a gyalogság kíséretével és tankok támogatásával már a támadás első napján elérnie a Peronne és a Roye közötti nagy országutat. Hogy a terv meghiúsult, az elsősorban az áttört árokrendszer legénységnek köszönhető, amely nem gondolt arra, hogy megadja magát, hanem nagyrészt végig harcolt, amíg minden oldalról körül volt fogva. A francia és angol támadó hullámok hátában még órákon át kattogtak az egyre ellentálló fészek gépfegyverei. Minden egyes ilyen fészket tankokkal kellett megtámadni. Nem kevésbé dicsőségesen küzdött az útegek leghétsége.

A borzasztó tüzésben megszűnt minden kapcsolat, a fényjelek és világítórakéták pedig a sűrű ködben nem voltak láthatók. A tüzekek zárótüze folyt mindaddig, amíg hirtelen oldalukon és hátukban feltűntek a francia páncélszörnyetegek, amelyeknek gépfegyverei nagy pusztításokat vittek véghez soraikban.

Vad sebességgel fordították meg ágyukat és közvetlen közelből lötték a tankokat, míg más útegek folytatták a zárótüzet, hogy megnehezítsék az angoloknak a segítőcsapatok odaküldését. Számos útegnél a még életben maradt tiszték és tüzekek még gépfegyvereikkel is védekeztek és e hősök közül többen, miután több órán át ellentállottak, végül szerencsésen keresztülvágták magukat az ellenség és eljutottak a német csapatokhoz.

A tank a lovasság utóda.

A Daily Chronicle és a Times katonai munkatársai felhívják a figyelmet a szerepre, amelyet az új rendszerű tankok visznek az előnyomulásnál. Ezek a gépek könnyebbek és gyorsabb járatuak, mint az előzőek s gyorsabban haladnak előre, mint ahogyan a gyalogos katona futhat. A nagyobb gyorsaság pótolja a kevésbé páncélszatot. A tankok technikai továbbfejlesztése a nagyobb könnyebbségre és gyorsaságra irányul. — Egyes angol lapok már a tankokban látják a lovasság utódját.

Az első amerikai hadsereg.

Párisból hivatalosan közlik, hogy Franciaországban Pershing tábornok parancsnoksága alatt az első amerikai hadsereget megalkották. Pershing tábornok az amerikai segédhadtestfőparancsnokságát is megtartja.

Cipőárak és az árvizsgáló bizottság.

A cipőkészletek egyre fogynak s a cipő beszerzése egyre nagyobb nehézségekbe ütközik. Azt lehetne gondolni, hogy a kis és nagy cipőuzsorások megelégték végre a publikum megkopasztását s örülnek az eddig összeharcsolt vagyonnak s lemondanak a további illetéktelen haszonról.

Azonban nem így van. A cipőárak most már egészen fantasztikusak, ezeknek a cipőuzsorásoknak nyereségvágya nem ismer határt s most, hogy cipő nincs, megadnak minden árat érte. Eljött az ideje, hogy a közönség védekezze az uzsora ellen.

Közöltük az árvizsgáló bizottság példás ítéletét legközelebb s ezzel megmutattuk, hogy van mód a védekezésre. Alább közölni fogjuk a miniszterelnöki rendeletet, mely az árvizsgáló-bizottságot felállította s működését szabályozza.

Az árvizsgáló-bizottság a törvényszéken működik az I. emelet 49. sz. szobában. Ott kell megtenni a feljelentést.

A 31—1917. M. E. számú rendelet lépteti életbe az árvizsgáló bizottságot. A rendelet szerint cipőárakat nem szabad magasabb áron forgalomba hozni, csak a rendeletben megszabott számítási módnak megfelelő áron. A cipő előállítója (cipész, vagy gyáros) köteles a talpon jelezni az árat mely nyomású bélyegzővel. Hogy ez az ár a kereskedelmi miniszter rendeletének megfelelő számítási módon van-e megállapítva, azt az árvizsgáló bizottság dönti el.

Ha az árvizsgáló-bizottság megállapítja, hogy az ár a megengedettnél magasabb, akkor a cipőkereskedőt és az ár megjelölésére kötelezettet (cipészt vagy gyárost) arra kötelezi, hogy az árkülönbséget térítse meg. — Kötelezi a bizottság arra is, hogy a hatóság kezéhez szolgáltatassa ki azt az összeget, amennyivel a helytelen ár megjelölése által gazdagodott.

Ebből kap kártérítést a panaszkozó vevő, ha azonban senki sem jelentkezik, akkor egy év múlva a letett összeg a rokkant katonák segélyalapjává lesz. A marasztaló határozat alapján közigazgatási végrehajtásnak van helye.

Az árvizsgáló bizottság a kereskedelmi és iparkamara székhelyen alakul 5 tagból, kik közül az elnök a törvényszék bírása, 2 tag a fogyasztók közül való, egy cipőkereskedő és egy cipész. A bizottság tagjait a törvényhatóság első tisztviselője állítja össze, a szakmabelieket a kereskedelmi és iparkamara állítja össze.

Az elnök tanukat, szakértőket s érdekelteket idézhet és eskü alatt kihallgathat s könyvvizsgálatot rendelhet el.

Ha az ártullépés megállapítását nyer, egy a cipőkereskedő, mint az ár megjelölésére kötelezett (cipész vagy gyáros) viseli az eljárásnál felmerült költségeket. Fellebbvitel nincs.

Az árvizsgáló-bizottság átteszi az ügyet a rendőrséghez, mely a kihágást elbírálja s megbünteti azt, aki a cipőt a megjelölt árnál magasabban adja el s aki magasabb árral jelölte meg a cipőt a megengedettnél és azt is, aki a cipőjavításért túl magas árat számít.

A büntetés 6 hónap és 2000 K. Ha pedig megállapítható az ártullépésből származó nyereség, a büntetés a 2000 K-n felül a nyereség kétszeres összege.

Ez a rendelet 1917 április 10 ike óta van érvényben. Nagyváradon még csak most, a Tiszántúlból közölt első árdrágítási perből értesült róla a közönség.

Negyedfélmillió per Strasszerék ellen.

Van-e eszményi kár?

A királyi törvényszéknek Kérchy Péter elnöklésével működő első polgári tanácsa tegnap tárgyalta a királyi kincstárnak Strasszer Aladár, Strasszer Aladárné Erdélyi Éva és Vogel László ellen 3.641,267 korona kártérítési összeg megfizetése iránt indított perét. A bíróság tagjai voltak Fábry Albert és Révész Béla, jegyzője Szentpály Zsigmond dr.

A kincstári jogügyi igazgatóságot Merkovits Ferenc dr. fogalmazó képviselte, Strasszer Aladárt Stern László dr, aki a keresetet érdemében nem tagadta, de pergátló kifogást emelt. A keresetet nem Nagyváradon kellett volna indítani a kincstárnak, hanem Temesváron, mert szerződés szerint minden vitás kérdés eldöntésére a temesvári bíróság illetékes.

Merkovits Ferenc dr szerint az a bíróság illetékes, ahol a bűncselekményt elkövették.

A bíróság az illetékességi kifogást elutasította, mert a kártokozó cselekmény elkövetésének helyén illetékes bíróság elé tartozik a per, ez pedig a nagyváradai törvényszék.

Merkovits Ferenc dr előterjeszti a keresetet. Strasszer Aladár, a nagyváradai katonai kórházak élmezője volt s e kötelezettségét felesége és Vogel László utján nem megfelelően teljesítette, számtalan visszaélésekért őket el is ítélték. Strasszer felelőssége a megbízottak által elkövetett visszaélések esetére is fennáll, kártérítési kötelezettsége a büntető ítéletek alapján megállapítható. A visszaélések állandóak voltak, az egész vonalon hitvány volt az élmezés, a silány áruért kifizetett összegekért kártérítéssel tartozik Strasszer. S mert a fegyveres erő érdekeit is veszélyeztették a megbízottak cselekedetei, Strasszer ellen pedig hadbírósi eljárás van folyamatban saját cselekedeteiért s e cselekedetek következtében a katonák egészségének és testi erejének visszaszerzését hátráltatták, joga van a kincstárnak eszményi kárt is felszámítani, amely bírói gyakorlat szerint legalább is a valódi kár értékének megfelelő lehet. Mivel Strasszernek 1.820,633 korona fizettetett ki a kórházi élmezésért, az eszményi kár éppen ilyen összeg lehet, tehát a kincstár követelése 3.641.267 korona s a kifizetéstől számított 5 százalékos kamat. Ennek s 5000 korona perköltségnek megfizetésére kéri ítélni Strasszeréket.

Stern László dr a kereset elutasítását kéri, kár nincs és igazolva sincs, eszményi kárról szó sem lehet.

A bíróság az ítéletet újabb határnapon hirdeti ki.

Haltenberger Vilmos

kelmefestő és vegytisztító gyáranak második számú felvételi üzlete, Szent László-tér, Dell'ortó cég mellett. Vállal minden szakmájában tartozó munkát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

Proklamáció az antant összes népeihez.

Budapest, augusztus 13. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból táviratozzák: Lloyd George proklamáció-tervezetét dolgozott ki, melyet az antant összes vezető államférfiai fognak az antant népeihez intézni. A proklamációban felhívják a népet, hogy továbbra is tartson ki, mert a győzelem sohasem volt közelebb, mint most.

A német hadvezetőség védettebb frontokon egyesíti haderőit.

Budapest, augusztus 13. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: A Morgen Zeitung azt írja, hogy a német hadvezetőség most tulajdonképp a hadseregek koncentrációját viszi keresztül, amennyiben exponált pontokról haderőit elviszi és védettebb frontokon egyesíti.

A németek ellenállása meglasztotta a franciák előnyomulását.

Budapest, augusztus 13. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: A Havas-ügynökség jelentése szerint a németek heves ellenállása a napokban megnövekedett, ami meglasztotta a győzelmes francia csapatok előnyomulását. A német tüzéség is megerősödött és pontosan lő, a németek mindent elkövetnek, hogy szilárd defenzív állásaikat megtartsák.

A németek és finnek együttes offenzívát indítanak az antant csapatok ellen.

Budapest, augusztus 13. (Saját tudósítónktól.) A Reuter-ügynökség jelenti: Minden jel arra mutat, hogy a németek és finnek a Murman-vidéki antant csapatok ellen együttes offenzívát kezdenek. Finnország erre a célra egyelőre harmincezer embert mozgósított.

Offenzívánktól félnek az olaszok.

Budapest, augusztus 13. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: Az olaszok vasárnap a svájci olasz határt bizonytalan időre elzárták, az olaszok azóta nem érkeznek meg. Ezt az intézkedést összefüggésbe hozzák az angol haditudósítók azon jelentésével, hogy az osztrák-magyar hadsereg az olasz fronton nagyobb offenzívát szándékozik indítani.

Angol jelentés a németek további visszavonulásáról.

Budapest, augusztus 13. (Saját tudósítónktól.) Hágából jelentik: A Reuter-ügynökség jelentése szerint a németek a Vollytol nyugatra levő lövészárkokat kiürítették s a francia csapatok elfoglalták az uralkodó magaslatokat.

A moszkvai német követség áthelyezése.

Budapest, augusztus 13. (Saját tudósítónktól.) A Lokalanzeiger helsingforski jelentése szerint a moszkvai német követség személyzete vasárnap reggel Helsingforsba érkezett. Nemsokára folytatta útját Revalba. Orosz és finn részről a határ érintésénél a legnagyobb előzékenységet tanúsították.

Amerikai csapatok az olasz fronton.

Hága, augusztus 13. Megbízható jelentések állítják, hogy amerikai csapatok vannak uton az olasz harctér felé.

A Wolf-ügynökség esti jelentése.

Budapest, augusztus 13. (Saját tudósítónktól.) A Wolf-ügynökség jelenti 13-án este: Az Ancve és az Avre között a nap nyugodtan telt el, az Avre és Oise közötti terület ellen intézett részlettámadások a németek tüzésében meghiúsultak.

Lázadás a cseh-szláv csapatok között.

Budapest, augusztus 13. (Saját tudósítónktól.) Stockholmon át Ujából jelentik: A cseh-szláv csapatok fegyelme meglazult. A csapatok egy része föllázadt. Naponta kivégzések történnek.

A nyugati nagy csata.

Berlin, aug. 13. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyhadiszállítás jelenti:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja. Yperntől délkeletre kora reggel élénk tüzéségi harc. Az ellenséges támadások tüzésében nem fejlődhetek ki. Lerriptól délre többször ismétlődő angol résztámadásokat vissza utasítottunk. A Labassé-csatorna mindkét oldalán, valamint a Carpe és az Ancre közti harcvonalon a délelőtt nyugodtan telt el. — Délután a Sommetól délre az ellenség a római ut mindkét oldalán Fourucourt Villach és Bretonnél támadott. Visszautasítottuk. — Este az Emiens Roy uttól északra erős ellenséges támadásokat vertünk vissza. Napközben az Avre és az Oise között nagyobb harc folyt, néhol ujonnan harcra vetett francia hadosztályokkal. A hajnali ködben nagyobb kötelékek támadtak szorosán az Avretől északra, valamint Tillenoy és Elicourt-tól északra levő terepen vonalaink előtt összeomlottak.

Egyes helyeken ellentámadásokkal visszavetettük őket. Tellenoy és Cenny között Nansignitól nyugatra és délnyugatra az ellenség késő esti órákig, Tellenoy előtt pedig öt ízben kísérelte meg támadásait. A Matylapályon más erők indultak támadásba. Visszavetettük őket. Támadásaik gyakran már összpontosított tüzéségi tüzésben megakadtak.

A német trónörökös hadcsoportja. — Fisnestől északra és keletre helyi harci vállalkozások sikeresek voltak, mely alkalommal foglyokat szállítottunk be.

Ludendorff, első löszállás-mester.

Vezérkarunk jelentése.

Budapest, aug. 13. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

A tiroli hegyi arcvonalon a 37 ik lövészezred rohamjárőrei sikeres rajtaütést intéztek a Lente-Cernon levő ellenséges állások ellen és az ellenségnek súlyos veszteségeket okoztak.

A Feltre környéke ellen irányuló ellenséges repülő-támadások az olasz polgári lakosságnak körében számos áldozatot követeltek.

Az albániai harctéren nem történt lényegesebb esemény.

A vezérkar főnöke.

* A gyermekrendőrség ügyében ma azt az értesítést kaptuk, hogy a rendőrség javaslata már átment a gyermekbirósághoz s ott annak idején Hermann Aladár bírónak adták ki véleményre. Hermann Aladár azonban beteg lett s az ügy jelenleg szünetel. — Azt hiszik, hogy utóda, Tátray Kálmán bíró, ha hozzájárul a javaslat véleményre, megfelelően intézi el ezt a már körömrre égett ügyet, amelytől függ a város közbiztonsága s a rendőrség preventív működésének hatékonysága.

Vége a kereskedelmi numerálásnak.

Ma lép életbe a közforgalomra szánt áruk árjelzéssel való megjelölése, minden darab árun rajta kell lenni a [kis cédulának s ezen nagy számokkal az árnak, amennyiért kapható az áru. A fűszereknél pedig öles árjegyzéknek kell a vevő szeme előtt lenni, hogy be ne csaphassák. Alku nincs, árdrágítás nem lehet, s ha lesz, jaj lesz az árdrágítónak. Letörök. Azt hisszük, hogy az indolens kereskedők már holnap beleütköznek a Wekerle féle rendeletbe s egyszerűen nem jelzik az árakat az árucikkeken. Két heti elzárás s 2000 korona.

Vége hát, örökre vége a régi szép szokásnak, a numerálásnak. A titkos diplomácia mellé fektethetik azt a titkos irást, amelyet a kereskedő és egy-két alkalmazottja tudott olvasni, az árun fityegő kis cédulákról leolvasta, hogy mennyibe került az áru s mennyiért adhatja, hogy benne legyen a legkisebb haszna, vagy ezen felül. Valóságos tolvajnyelv volt ez, amelyet csak egy üzlet értett, mert minden kereskedőnek megvolt, a maga titkos írása. Tulajdonképp ez titkos számjegysorozat volt, az arab számjegyekhez alkalmazkodva tíz betűből álló név, szó, mondás. Például:

Gott helf mir
123 4567 8910

A kereskedő a számjegyeknek megfelelő betűkkel írta fel a vételárat s ez eladási árat, amely így sötét rejtély maradt a vevő és a konkurens szemei előtt. Tehát ha vette az árut 6 korona 50 fillérért s eladta 7 korona 45 fillérért, ezt írta fel: vételár: Ler, eladási ár: Fhe. Az eladási ár nem volt kötelező, a balek az többért kapta az árut.

Ilyen levitézlett jelmondat annyi volt, a hány kereskedő, a fűszereket kivéve, azok fejből dolgoztak. A rövidárúak, cipőkereskedők, divatárúak jelmondatokkal. Volt, aki számokat használt így:

1345

A két szélső szám nem számított, az árat a két-három-négy középső szám jelezte így:

134605

Az ár 34 korona 60 fillér volt.

Volt kereskedő, aki előszeretettel születési évét használta fel a numerálásra, pl.: 1869 s a két első és a két utolsó szám közöttette az árat így:

18 7286 69

azaz: 72 korona 86 fillér az ár. Akadt, aki házassági évébe rejtette a titkot s egy kereskedő, aki saját szerencséjének kovácsa volt, a legitimációs évét, majd a fogházban töltött időt vette a numerálás alapjául: 1 év 6 hónapot így:

125406

tehát: 25 korona 40 fillér az ár. A legnagyobb részben német jelszavak voltak az uralkodók, mert eredetileg az osztrák szokás volt. Ilyen mondatok: Glück nahet, Glück haben, Isten áldd meg (egy d vel irták), — Borge nicht, Polykrates, Gamsutové, Hutfabrik, Isten hozzád, Nikolsburg, Incroyable, Mirthenbad, Palmerston, Klagenfurt.

Polykrates
12345678910

Most ennek vége van, nem lehet titkolni az árat. A tolvajnyelv már csak a kávéházakban talál menedéket, ahol két jelző uralkodik: piti és fiatal, fiatal: a vendég, piti: a pezsgő. Piti a fiatal urnak, kiáltja a főpincér s mindenki érti, hogy pezsgőt a vendégnek. De ha nem jó pénz a vendég s Mummot kér, akkor így szól az utasítás: Igenis, Mumm Jakob pezsgőt a fiatal urnak. Ezt várhatja, míg megöszül a vendég.

A numerizálás rejtélye ezzel felszakadt s többé nem gyakorolható, mert nincs értelme.

Galíciai árdragítók a Sasban.

Budapestről jelentik, hogy a belügyminiszteriumban elkészült a Magyarországon tartózkodó galíciaiak nazaküldésére vonatkozó rendelet, amely rövid határidőt szab a galíciaiak hazautazására. A legnagyobb fejtörést okozta a wíznitzi csodarabbi dolga, aki befolyásos politikus Galiciában, olyan, mint például nálunk Ullmann Sándor hitközségi elnök, s az osztrák kormány kegyeltje. Sikerült azonban ezt a kérdést is megoldani azon javaslat szellemében, amelyet *Malatinszky* Lajos nagyváradi főispán terjesztett a belügyminiszter elé. Ez a javaslat a galíciai kérdést egész komplexumában felöleli s világosan megjelöli a lehető legkielégítőbb megoldást. A javaslat indokolása azt mondja, hogy a galíciaiak a lakáskérdést tették megoldhatatlanná, kiszorítva a lakosságot a lélekszám szerint megszabott lakásokból s eltávolításuk ezért sürgős. Egyéb-ként a galíciaiak ismert árdragítók, lánckereskedők s minden rosznak okozói és előidézői.

Utánna néztünk, hogy hol folynak ezek az árdragítások az eddig lezajlott bűnperekben s a most beérkezettekben az a tanuk vallomása, hogy a Sas kávéház a tanyájuk. Bemegy egy fiatal ember oda s billiárdoz. Odamegy egy másik írni s így szól hal-

— Bors van, két kiló, 150 korona.

Az ifju leteszi a dákót s odamegy egy galiciához, belesug a fülébe:

— Bors, 200 korona, 2 kiló.

A galíciai int, kiveszi a pénzt, átadja, az ifju odaviszi a másikkhoz s keresett 50 koronát.

A galíciai átveszi a borsot s megy. Megkeresi a másik 200 koronát.

Ilyen szavakat hallani olykor:

— Hol az a paprika?

— Megtekinthető a cipő?

— Kérem, én veszek mindent.

A rendőrség már tartott ott egy párszor razziát s ha a nyíregyházi esetre gondolnak sokan, a galíciaiakra tekintettel meg kellene kérdezni, hogy mivel foglalkozik az árdragítók serege s honnan szerezte pénzét? Mert ezek a tisztességes kereskedelem veszedelmei, adót nem fizetnek, vagyonukat maguk-

kal, a zsebükben hordják, mindent megdrágítanak s uzsoraárakat csinálnak. Mielőtt elmenének, egy kérdés nem ártana hozzájuk: mennyit nyertek a bőrükön és egészségükön.

Hatvanezerkoronásbetörés

A Nagyváradon is ismert *Csanak* Jenő birtokos Debrecenben Verbőczy-utca 2. sz. alatt levő lakását távolléte alatt kifosztották. A lakásból körülbelül hatvanezer korona értékű holmit vittek el s így a kár igen jelentékeny.

Csanak Jenő családjával együtt künn lakik most ohatpusztakócsi gazdaságában. Julius 28-án járt benn Debrecenben s Verbőczy-utca 2. szám alatt levő lakását teljesen rendben hagyta.

Vasárnap újra bement Debrecenbe az országos vásárra s nagy meglepetéssel látta, hogy a lakása ki van nyitva s egész berendezése fel van forgatva. Mindjárt megállapította, hogy betörők jártak a lakásban és pedig az előszoba ajtaját törték fel, úgy hatoltak be.

Onnan elvittek minden elvihetőt. Nagy csomó fehérműt, ezüst evőeszközöket és egész sereg más értékes holmit. Erről megközelítőleg lehetett még csak számítást csinálni, de így is körülbelül 60.000 korona kár konstatalható.

A rendőrség természetesen megindította a nyomozást. A helyzet elég nehéz, nem lehet tudni bizonyosan, illetőleg közelebről, hogy mely napon követték el a betörést? Azt már megállapították, hogy a tettesek az ugyanazon folyosón lakó dr. Mártonffy Marcell egyet. tanár lakását is felnyitották, de onnan nem vittek el semmit.

A Népszövetségi Hangya Szövetkezet értesítései.

A Népszövetségi Hangya Fogyasztási Szövetkezet szervező bizottsága a következőket közli:

1. Alakuló közgyűlés augusztus 20-án délután 5 órakor lesz a Kath. Kör Szent László termében.

2. A taggyűjtők sziveskedjenek az aláírási ivatek folyó hó 15-ig a Népszövetségi Hitelszövetkezetben beszolgáltatni.

3. A Népszövetségi Hitelszövetkezetben (Szilágyi Dezső u. 5. Kath. Kör palotája) a Hangya ügyében hivatalos óra van minden hétköznap d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-ig.

4. A szövetkezeti tagok sziveskedjenek a jegyzett üzletrészek után esedékessé vált részleteket *haladéktalanul befizetni*; eddig négy, üzletrészenként 10 koronás részlet vált esedékessé, az utolsó részlet szept. 1-én lesz fizetendő. A jegyzett üzletrészek egy-szerre is kifizethetők.

5. Üzletrészeket a hivatalos órák alatt a Népszövetségi Hitelszövetkezetben is lehet jegyezni.

6. Minden új tag legalább két üzletrészt tartozik jegyezni; azok a régi tagok, a kik eddig csak egy üzleti részt jegyeztek, saját érdekükben teszik, ha üzletrészeik számát legalább kettőre felelelik.

7. Azok a helybeli tagok, kik üzletrészeiket nem a családíó nevére jegyezték, sziveskedjenek a családíó nevét és általában minden tag sziveskedjék a családtagok számát bejelenteni és azt a hatósági listtkönyvvel vagy zsirjeggyel igazolni.

A bihari hegyekben.

A mézgedi barlangban volt nagyváradi turisták hátizsákjaikat felvéve, bucsut mondanak reggeli fél 4 órakor a belényesi kedves fekvésű görög katolikus leányinternátusnak s köszönetet a felette jóleső és szíves vendégszeretetért, félig álmosan ballagnak a pályaudvarhoz, felülnek a beérkező vonatra, hogy tovább merenghessenek a barlang imponálóan fenséges nagyarányu termeiről, a barlang csendjét néha megzavaró denevér csapatról; mi pedig: feleségem, egy tanárno és én, az internátus csendjében elaludva, a délelőtlet akarjuk megvárni, hogy még szebb helyekre vigyen részben a vonat, kocsit és aztán turistáskodásunk.

Társnónktól Bihar-Lonka—Rézbánya állomáson elválv, kocsit fogadtunk, mely az Alsó, Felsőmezős, Fonóháza községen át Rézbányára hozott.

Verőfényes szép napon közeledtünk az erdőtől övezett kis bányavárosba, zúgó patak, díófa sorok, virágos ablaku házak fogadtak minket, az erdőparvállalat egyik derék tisztviselőjének szíves közbenjárása révén jó lakást, ellátást is nyertünk, úgy hogy zavartalanul hatolhattunk be az előttünk még ismeretlen vidék csodás szépségeibe.

Rögtön szerettünk volna indulni, sajnos, eső esett, várni kellett, nemsokára azonban ismét ragyogó szép napos idő lett és indulhattunk; első utunk a Fekete Körös mellett vezetett, mindig feljebb, feljebb.

Kis vizesések zajának lágy zenéje s a felséges levegő agyongyötört idegeinknek kitűnő orvosság volt; szűkülő völgyben, erdőtől környezve azonban gépzakolatás vert fel minket merengésünkből, az ut szélére mentünk, azt hittük, hogy egy gépkocsi fog előrobogni, de csalódtunk, egy gőzgépet pillantottunk meg, mely komprimált levegőt nyom csöveken az előttünk levő bányákba.

Az állam részéről felhagyott bányák mellett pusztuló, bizonyára igen költséges épületek szomszédságában egy vállalkozó a hadügyminiszterium és a német Kriegsmetall megbízásából és részére, Molydeen és Bismut bányákat tár fel, mind szakemberek vezetésével dr Edlinger bányamérnök drezdai ember, ki szép tudását messze országokban, még Ausztráliában is szerezte, felette kedves és lebilincselően szíves ember, neki köszönhetjük, hogy egy 1600 méteres bányát járhattunk végig, acetylen lámpák fénye mellett, a kis sinpár mentén elértük a végét.

Valóban élvezetes séta után újból napvilágra jöttünk, elakartunk még érn, az úgynevezett Biharkapuig, hol a Körös egyik ága jön elő. Ez a Biharkapu hatalmas méretű barlangnyílással rendelkezik, közelebb érve egy párkányt pillantottunk meg, melyen át a tajtékzó víz ömlik alá.

Egy létra segítségével a víz mellett a sziklafalon, feljebb is lehet érn, az ember szeme-szája, mint mondani szokás, nyitva marad, Istennek e remek alkotását látva. Roppant nagy környilást pillanthatunk meg a magasban 14 méter átmérőjű, körülveve lombos fákkal, páfrányok száraival.

Következő reggel egy másik völgybe indultam egyedül elég meredek helyeken, hogy megnézzem a Berger és Vida budapesti cég által létesített iparvasutat és az ezen cég által kitermelendő bükk, tölgy, éger és gyertyánfa erdőket, sajnos nem sokára egy 100—150 éves erdő teljesen el fog tűnni, abban a völgyben nem lesz árnyat adó lomb, madár dal, míg majd ismét szorgalmas kezek fásítani nem fognak.

Délután egy vezetőt fogadva, elmentünk ismét a bányák mellett a Körös sziklás és öszszeszoruló medre mellett, a vaskóhi márványbányák tulajdonát képező fehér márványbányái előtt, egy kis erdei ösvényen mindig emelkedve, míg össze ért utunk a Körös folyásával, hol egyszerre egy barlangnyílás tűnt szemünkbe, melyből nagy, erővel tört elő hatalmas víztömeg.

Meggyújtva az acetylen bányalámpákat, megindultunk egy kis ösvényen be a barlangba, óvatosan lépdél a vezető a már korhadó keresztfákön nyugvó deszkákön, alattunk 2—3 méteres mélységek tátonganak a benne tova rohanó vízzel. Néha letérhetni rövid időre egy keskeny köves párkányra. Így hatoltunk be vagy 70 méterre a barlangba, de egyszerre meg kell állani, nem lehet tovább menni, mert egy sziklafal keresztezi az előrejutást. E sziklafal fölött egy kisebb barlangnyílás tátong, melynek üregéből rohanva jön elő a nagymennyiségű víz és leomolva a sziklafalon, gyönyörű esést alkot. Itt van a Körös eredete. Hogy azonban az a nagy víztömeg hol gyűlik meg ennnyire, hány forrás és csermelyből támad s mily messziről jön, ez a bihari hegység örök titka marad. S e titok az, mely a Körös eredetét oly rendkívül érdekessé teszi.

Bucsut mondva a gyönyörű barlangnak, még egyszer felmegyünk a Biharkapu tetejébe, nem birunk eltelni a nézésével, míg ismét későre járván az idő, kénytelenek vagyunk haza felé térni.

Másnap reggel 6 órára két mőc lovacska, fa nyereggel hátukön türelmetlenül várt reánk, hogy az 1849 méteres Nagy Biharra (Kukurbéta) vigyének, vízmosásokban, úgynevezett öszvérutakon felfelé.

Felejthetetlen szép kép tárult elénk, — egyik oldalon le látni egészen Váradig, másikon bal oldalt Biharfüred felé, jobb oldalt le Hunyadmegyébe s az Aranyos gyönyörű 80 kilométeres völgyébe, ott is jártunk s most e magasságból látjuk viszont kedves völgyünket.

Kocsin mentünk aztán Vaskóhira, ott a márványbányákba igyekeztünk és legnagyobb örömünkre, vitéz 4 es honvédeinkből 4 embert pillantottunk meg, kik a készülő honvédszobor talpatatát csinálják, hatalmas méretű márványtömbökből.

Ezt a márványtömböt a bánya igazgatósága ajándékozta e szép célra; a telep igazgatója kedves leányának szíves vezetésével mellett láthattuk a tömbök szétfürészelését acélkésekkel, a lapok csiszolását, a márvány készítését, gyönyörködöttünk a halvány rózsá, mozaik, gyöngybagoly, fehér, fekete színű lapokban és örömmel hallottuk, hogy nagy keletje van a márványrak.

Éjjel után beültünk a vonatba és szép emlékekkel, de fájo szívvel ismét leértünk a sikságra.

Fájó szívvel kell vissza gondolnom, hogy oly szép helyeken nincsen semmi kultúra, nincsen mint nálunk a Tátrában, vagy Tirolban semmi turisztaház, nincsen utjelzés és ami itt e csodaszép bihari hegyekben egy gyöngédlekkü, egy rajongó természetbarát által fel lett tárva, azok az utak, melyek saját pénzén épültek, mind halálával ismét elromlottak. Vajjon a nem régen oly lelkesedéssel alakult bihari turista egyesület képes lesz e kis kulturát teremteni, hogy messziről is jöjjenek az emberek százai csodálni, bámulni e remek természetet vagy ha erre nem lesz képes, óh bár akadna egy új Czárán, ki jóltevője lenne a fiatalságnak, mert módot nyújtana, ha járhatóvá tenné e vidéket, a természet szeretetre, más gondolatokra vezetné az embereket s megnevesitené a szíveket, Istent imádni tanitná, nemcsak a templomban, hanem a csodaszép és örökké változó természetben.

Egy rajongó fiatal vállalkozó Biharfüredet kedvelteti most meg messzi vidékről jött emberekkel, mi ide valók, vagy már régen itt lakók pedig tanuljunk e szép eszméért, hogy kulturát teremtsünk, lelkesedni dr Hoffmann Gyula kir. erdőfelügyelő és Kiss Dávid uraktól s gyűjtsünk egy nagyobb összeget; de addig is míg utjelzések és menházak lesznek, menjen az, ki ezen nagy világgést, e tömeg nyomort és sok szenvedést némiképpen felejteni akarja, kinek idegei már majdnem meg vannak örölve, fel a hegyekbe

be a lombsátorba, fel a sziklákra, megacélozni magát s megifjítani kedélyét, mert egy nap a hegyekben elfelejtett minden küzdést, szenvedést és újból megtanít arra, hogy van Isten, hogy van remény egy jobb jövőben hinni és bizni.

A csodás természetben hatja át az embert az a tudat, hogy abban van igaz hit és vallásosság, ki a természetért rajongani tud, mert a jó Istent látjuk ott mindenben és minden időben. A természetben gondolataink imaszerűek s érzelmeink a legtisztább erkölcs s legmagasztosabb idealizmustól hevíülnek.

Linberger György.

A Vörös-Kereszt tárgysorsjátéka.

A nagyváradi Vörös Kereszt Egyesület július 31 én megtartott tárgysorsjátéka alkalmával kisorsolt nyereménytárgyakat az eredeti sorsjegyek ellen eddig a következők vették át:

1. nyeremény Kálmán Klári 12 személyes evőeszköz. 4. nyeremény Boglutz László 2 kávés kanna tálcán. 5. nyeremény Janky Antal utóda cég arany manzsettagomb. 17. nyeremény Janky Antal utóda cég ezüstnyelű ébenfabot. 6. nyeremény Kohn Ignácné email csikos cigarettatárca. 9. nyeremény Molnár János főhadnagy 1 kerek üvegű kompottál. 10. nyeremény dr Medvigy Gábor 12 fekete-kávés kanál. 14. nyeremény Vörös Kereszt Egyesület rokkant alap 1 személyes férfi evőeszköz. 20. nyeremény Németh Pál ezüstnyelű mahagóni sétabot.

Kisorsoltattak még a következő sorsjegyek, melyek tulajdonosai azonban a nyereménytárgyak átvétele végett a Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjánál még nem jelentkeztek: 22835. 6 teás pohár tálcán, 1227. 2 egyforma Aufsatz, 8609. email csikos cigarettatárca, 19362. 3 üvegbeosztásu kompottál, 12285. arany nyaklánc és medal, 13. aranó láncokarék, 14998. arany vésett mansettgomb, 3305. 6 pár dessertkés és villa, 16128. 12 dessertkés, 6993. acél férfióra, 14238. ezüst tintatartó, 9639. ezüst tetejű üveg hamutartó, 12136. ezüst nyelű lovagló pálca, 7223. ezüst nyelű gyertyatartó, 8301. 1 pár arany fülbevaló, 4568. arany broche, 217. ezüst papírvágó, 10550. ezüst tetejű tintatartó, 18969. nickel karóra szijjal, 21239. uickel karóra szijjal, 21269. lőfejes lovaglóbot.

Amennyiben a nyeremények f. évi október 31-ig át nem vétetnek, úgy azok a rokkant-alap javára a Vörös-Kereszt Egyesület tulajdonába mennek át.

Hódit az egyenruha.

Özv. T. Samuné rőfősárukkal kereskedett a piacon. Tisztességben megöregedve vett egy nagy bérházat a város egyik legforgalmasabb helyén s most mint háziasszony szerepel.

A házban lakott egy tanítónő is, kivel mindenképen nagyobb barátságot óhajtott kötni, mert jól esett volna szívének, ha pihenése napjain egy műveltebb nő szórakoztatta volna. De a tanítónő nem ugrott be, ami természetesen T. Samunénak egyáltalán nem tetszett. Ó föltétlen meghajlást kívánt. Itt a pénz, boruj le előtte! Kezdte a tanítónőt apróbb kellemetlenkedésekkel zaklatni. Később ez valóságos üldözéssé fajult. A tanítónő el is ment, S. né pedig kiadta a la

kást. Új lakó jött, de ezzel ép úgy járt. Ek-
kor visszahívta a tanítónőt, akivel nemso-
kára csak a régi modorban kezdett bántani. A
tanítónő ismét elment, de ez alkaiommal be-
jelentette az üres lakást a lakáshivatalnak,
mely ki is adta a lakást.

Közben ezt megtudta a háziasszony s
inkább maga költözött a lakásba, minthogy
más lakják benne, dr Dajka rendőrkapitány
erre megfenyegette, ha nem költözik ki, 4
katonával ráboltatja ki. Ettől T. né megijedt
és azonnal kiűzött a lakást. Egy őrmester
került oda.

Egy őrmester. Szóval egyenruha. T. Sa-
muné már a látásától is újra ifjunak érezte
magát, pláne később. Az őrmester minden-
ben a kedvét kereste s a szobát pedig ki-
cserélte egy szobával.

Ezóta nem respektálja egy csepet sem
a lakáshivatalt. Küldhetik már a négy kato-
nát, még többet is. Egy őrmester csak töb-
bet ér. Pedig a lakáshivatal rekvirálni akarja
az őrmester volt szobáját, mely ismét üre-
sen áll.

HIREK

* Személyi hír. Ligetkutyán korona-
ügyész Nagyváradra érkezett.

* A főispán itthon. Malatinszky Lajos
főispán tegnap délelőtt Aradról, ahol közélet-
mezői ügyekben járt, Nagyváradra haza-
érkezett.

* Ülés a városházán. A városi dispan-
saire felügyelő-bizottsága ma, szerdán dél-
után 5 órakor ülést tart a városházán.

* Az új szalzburgi hercegérsek.
Szalzburgból jelentik: A székeskáptalan a
nemrég elhunyt Kaltner Boldizsár helyébe
Rieder Ignác szalzburgi felszentelt püspök-
öt választotta meg szalzburgi hercegér-
sekké.

* Signum laudis. A király Millye Géza
4. honvéd gyalogezredbeli tart. hadnagyot
legfelsőbb dicsérő elismerésével, a kar-
dok egyidejű adományozása mellett tűn-
tette ki.

* A burgonya ára. Tudomására hozom
Nagyvárad város közönségének és az érde-
kelteknek, hogy a közéletmezői miniszter ur
16219/1918. sz. rendelete értelmében a korai
burgonyáért fizetendő legmagasabb ár méter-
mázsánként augusztus 5—15 ik 55 koroná-
ban, augusztus 16—25 ig 45 koronában és
augusztus 26—31 ig 35 koronában állapita-
tott meg, továbbá hogy a közvetítő irodának
illetve az általa kijelölt vevőnek átadott ko-
rai burgonya készletek után a megállapított
legmagasabb áron felül a 17421/1918 m. 9.
sz. rendelettel engedélyezett 15 kor. felár
helyett 10 kor. felár fizetendő. A korai bur-
gonyatermés, Brassó, Győr, és Somogyvár-
megye valamennyi járásában, Beregvármegye
tiszaháti, Komáromvármegye tati, Nyitra-
vármegye tapolcsányi és Váglyhely járásai-
ban is zár alá vétetik. A zár alá vétel hatá-
lyára nézve a hivatkozott 2094/1918 m. e.
sz. rendeletben és 16219/1918 m. 9. o. k. h.
számu rendeletben foglaltak irányadók. Nagy-
várad, 1918 aug. 4. Lukács Ödön polgár-
mester helyettes.

* Rendőrelőjárók megjutalmazása.

A háborus feladatokat a rendőrség elég tiszt-
tességesen megoldotta s nehéz, életveszélyes
szolgálatával a közbiztonsági viszonyokat
tűrhetővé tette. Szorgalmukért és buzgósá-
gukért a rendőrfőkapitány jutalomra terjesz-
tette elő a rendőrök előjáróit. — Javasolta,
hogy adjon a tanács a derék Becsei Ignác
rendőrfelügyelőnek, aki 7 hónapja a belső
szolgálat mellett a külső rendőrséget is ve-
zeti önfeláldozó módon, helyettesíti a nagy-
beteg Zilahy Antalt, a rendőrteljesítésnek
szolgálatvezetője s a hadifoglyok felügye-
lőnek súlyos munkáját teljesíti, 500, a kiváló
Molnár Márk rendőrőrmesternek, aki az ola-
szai vasuti állomásrendőrségen 2—2 emberrel
tartja fenn a rendet életveszedelem és nagy
fáradtságok között s az óriási vasuti forgal-
lom mellett is buzgó munkateljesítésével nagy
sikert ért el, a kitűnő Marczai Kálmán ren-
dőrőrmesternek, aki a lovasrendőrség veze-
tője volt, ma az erkölcsrendészet oszlopa s
a gabonacsempészet megakadályozója, 300—
300 koronát. Kasoly László szakaszvezetőnek
a megbízható Méhes Lajos rendőrellenőrnek,
Farkas Bálint rendőrellenőrnek, akik az el-
halt detektívek helyett is dolgoznak és saját
ruhájukban teljesítenek szolgálatot, 100—100
koronát jutalmul szavazzon meg. Rimler Ká-
roly polgármester ezt sokalta s a Becsei
Ignácnak s a két rendőrőrmesternek javasolt
jutalmakból 200—100—100 koronát levont s
a javaslatot kikorrigálta. A tanács az eredeti
javaslatot akarta megszavazni, de a polgár-
mester ezt nem engedte s így megcsontítva
kapiák kezébe a buzgó rendőrelőjárók azt a
kevés pénzt, amire százszorosán rászolgáltak
becsületes munkájukkal. A jutalmazás ügyét
a legközelebbi közgyűlésen interpelláció alak-
jában szóvateszik, mert a számvevőség az
eredetileg Gerő Ármin főkapitány által java-
vult összeghez hozzájárult s arra fedezetet
mutatott ki.

* Dr Sebestyén Artur a belgyógyá-
szat szakorvosa, pár heti üdülésre a Félix-
fürdőbe utazott.

* Kevés a munkaerő a lakáshivatal-
ban. A lakáshivatal forgalma az utóbbi idő-
ben, a költözködések közeledésével annyira
magnagyobbodott, hogy dr Dajka Endre
rendőrkapitány a tanítósághoz volt kénytelen
fordulni. Hat tanítót kért segítségül, kik kö-
zül eddig Számborovszky Rezső jelentkezett
a lakáshivatalnál szolgálatvételre.

* Fürdőink élelmiszere kifogyóban.
Komzsik Alajos a Szent László és Reigl
Ernö, a Félixfürdő bérlői azzal a kéréssel
fordultak Elek Móric közéletmezői hivatal-
főnökhöz, hogy utaljon ki számukra élelmi-
szereket, mert nekik fogytán van minden s
a beszerzés mindnehezebbé válik. Elek Móric
a következőket mondotta nekünk e fontos
kérdésről:

— Minden jóindulatom dacára se tehe-
tek sokat a fürdők érdekében. Külföldön a
fürdőkre lisztet, cukrot és zsirt a vendég
köteles vinni, nálunk is megkivánhatja min-
den fürdőbérlő. A Szent László fürdőben az
állandó vendég 100, a többi kiránduló, ugyan-
ilyen a viszony a Félixben is. Most már mi
ért utaljunk mi ki a gazdasági munkások
részére rendelkezésünkre adott élelmiszerek-
ből a kiránulóknak részére, akik vihetnek
mindent magukkal s ezt nem is restelhetik,

mert Bécsben a legelőkelőbb éttermekbe
ugyanilyen uriasszonyok kenyeret visznek
magukkal, ha ott enni akarnak. Már több-
izben adtam utalványt a két fürdőnek, de
ezt csak olyan érlelmi cikkekre tehetném, mint
például a zöldség, mert az O. K. H. vezető
miniszter a balneológia: egyesületnek is csak
zöldséget ígért, lisztet, cukrot, zsirt a ven-
dég vigyen magával s a vendégtől követel-
heti a fürdőbérlő.

* Milliós zsircsalás. Zágrábból
jelentik: Az itteni törvényszék milliós
zsircsalási ügyben kezdte meg a tár-
gyalást. A vádlottak horvát vasutasok
és köztisztviselők, akik 100 koronás
megvesztegetési összegeket kaptak
Makár milliomostól, aki több vagon
zsirt csempészett Ausztriába s ott kilo-
grammját 50 koronáért adta el. A csa-
lást, illetőleg csempésztést csak akkor
fedezték fel, amikor a zsir már Ausz-
triában volt. A vádlottak fél év óta
vizsgálati fogságban voltak, egyik vád-
lott, egy horvát tanító pedig agyon-
lőtte magát. A tárgyalás több napig fog
tartani.

* A királyhoz fordult segítségért. —
Bereczky Károly nagyváradi cipésziparos a
háboru óta nehéz küzdelmet folytat a meg-
élhetésért. Dolgozna, de a lánckereskedelem
és az árdragitók féktelen kapzsisa folytán
nem tud anyaghoz jutni. A család pedig sza-
porodik. A háboru négy éve alatt négy fia
született. Szorongatott helyzetében észbe
jutott a király jó szive, aki segít a szegé-
nyek nyomorán. Öfelségéhez levelet írt,
amelyben megírta nyomoruságos helyzetét
és segítségét kérte. A kabinetiroda a bel-
ügyminiszter utján leküldte Nagyvárad város
polgármesteréhez a királyhoz intézett leve-
let, hogy vizsgálják meg Bereczky Károly
helyzetét.

* Egy artistanő és uriasszony afférje.
Egy artistanő a napokban följelentést tett a
rendőrségen, hogy ridiküljét némi pénztarta-
lommal ismeretlen tettes ellopta. Ma délelőtt
a piacon egy urinó kezében meglátott egy
használt ridikült s rátámadt, hogy adja vissza
a ridikült neki, mert azt tőle lopták. Nagy
sokadalom gyűlt össze körülöttük, melyet az
odasiető rendőr oszlatott szét. Az uri nőt
igazoltatták. Kiderült, hogy egy magánhiva-
talnok felesége, három éve vette a ridikült.
Az ügy még nincs befejezve, folytatása a
bíróóság előtt lesz.

* Az italmérésí íletékek elleni fel-
lebbezések tárgyalása. A kir. pénzügy-
igazgató átiratban értesítette Nagyvárad vá-
ros polgármesterét, hogy az italmérésí és
elárusítási engedélylyel bíró üzletek tulajdo-
nosok által a kivetett italmérésí íletékek el-
jen beadott felebbezések augusztus hó 19 én
vétetnek tárgyalás alá. — A tárgyalások a
pénzügyigazgatóság épületének emeleti ta-
nácstermében tartatnak meg.

* Kórházvizsgálat. Móricz Ernő dr fő-
orvos és Pally Béla dr jegyző tegnap ke-
resztül-kasul vizsgálták a biharmegyei köz-
kórházat. Sok munkát, becsületes ügyinté-
zést, nagy rendet találtak, Fráter Imre dr
ügyosztályán mintaszerű betegápolást, Ré-
vész Vilmos dr osztályán érdekes kísérlete-
ket, Bartha János dr osztályán megelégedett-

seget, a kiváló *Verzár István* dr. vezetése alatt levő termekben tisztaságot, jó kezelést, a gyors gyógyulás legszebb eseteit találták. Az apácák ápolását minden beteg, akit megkérdeztek, dicsérte.

*** Nem hagyta jóvá a miniszter a 35 százalékos városi pótlékot.** A városi tisztviselők és alkalmazottaknak szomorú hír érkezett a fővárosból. Amire már oly régen számítottak s több ízben igen előkelő helyről biztatást kaptak, a hír szerint nem valószínű, hogy a miniszter nem hagyta jóvá a törvényhatóság által már másodízben megszavazott 35 százalékos városi pótlékot. Ennek a segítségnek az elmaradása igen érzékenyen sújtaná az összes városi tisztviselőket és alkalmazottakat, mert a fizetésükből és az eddig adott különféle pótlékokból nem képesek megélni.

*** Nagy áradás Belényes környékén.** Belényesről jelentik: Biharfüreden óriási felhőszakadás volt, amely elöntéssel fenyegette a kies fürdőhelyet. A patak megáradt s a víz kilépett medréből, a völgy egyszerre vízmedence lett, féldél volt, hogy a faépületeket ledönti a vihar, amely azonban szerencsésen elvonult. Belényesben, Jánosfalván, Fenesen és Vársonkolyoson keresztül haladt a felhőszakadás, a Körös kiöntött és sok buza-keresztet vitt el, a földek ma is víz alatt állanak. Emberéletben nincs kár, de sok kunyhót elvitt az áradás. *Gera Sándor* dr. kanonok és a főszolgabíró mindenütt ott voltak, ahol segíteni kellett az embereken. A kártetemes.

*** Száz darab Trabuco lesz a főnyereménye annak a jótékony célú népnünnepély tombolájának,** melyet *Reigl Ernő* az európai nivóju Félix-fürdő bérlője rendez e hó 18 án. A rokokoszerves fürdőbérlet költséget nem kimélve azon fáradozik, hogy minél kellemesebbé tegye vendégeinek a szórakozását. E célból rendezti a nagyszakású népnünnepélyt is, szenzációs számokkal. Ezt kiegészíti a művészt, melyen elsőrangú művészek fognak közreműködni. A népnünnepély keretében lesz szépségverseny, tombola, értékes nyeménytárgyakkal, konfetti, virágcsata, amerikai anyakönyvvezető, szabadszínpad, este nagy tűzijáték és sok új attrakció. Ugy a művészt, mint a népnünnepély a legnagyobb érdeklődésre tarthat számot.

*** A Biharmegyei és Nagyvárad Közalkalmazottak Beszerzési Csoportjához** denaturált szesz és kristálysóda érkezett. A tagok a megállapított járandóságukat a „Vegyes áru jegy” felmutatása mellett a Csoportunknál kiválthatják. A t. tagok a denaturált szesz elvitele végett üveget hozzanak magukkal. A „Vegyes áru jegyek” a beszerzési csoport hivatalos helyiségében (főposta épület földszint 10.) a tagsági igazolványok felmutatása mellett átvehetők.

*** Rendőri hírek.** Özv. Pap Sándorné szakácsnő férje halála fölötti bánatában a velencei vasúti hid fölött a megáradt Körösbe vetette magát. Egy férfi utána ugrott s ki mentette az életuntát, akit az izr. kórházban ápolnak. — *Timár Lajos* dohányt őrzött *Bárándon*. Egy éjjel észrevette, hogy valamely dohányéhes ember dézsmálja az illatos leveleket. Rászólt, mire az ismeretlen rálépett. A golyó ballában találta el. Súlyos sebével a közkórházba szállították.

*** Névmagyarosítás.** *Grünsberger Jenő* magánhivatalnoknak megengedte a miniszter, hogy a saját és kiskoru gyermekei családnévét „Gönczi”-re változtathassa.

*** Értesítés.** Értesitem a tisztelt szülőket és növendékeimet, hogy a zongora- és ének-tanítást újból megkezdem. Előkészíték az énektanítói tanfolyamra, melyet megfelelő elő-

készülettel 6 hónap alatt ellehet végezni. Jelentkezés csak szerdai napon. Tisztelettel *Lamprecht Mici*, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okleveles ének- és okleveles zongora-tanító. Arany János-utca 4. Ugyanott új pianó eladó.

Legújabb fűzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál lehet beszerezni.
Rákóczi-ut., (Korona gyógyszer-tár mellett)
Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

SPORT

Honvédönkéntesek—NAC. Az esős időjárás miatt vasárnapról elmaradt Honvédönkéntesek—NAC labdarúgó mérkőzést holnap, csütörtökön délután tartják meg a Rhédey-kerti sporttéren. Holnap ünnepnap lévén, a közönség bizonyára szívesen fogja ünnepi délutánját a Sport téren tölteni, ahol része lehet ezen nagy érdekességű és élvezetes labdarúgó mérkőzésben. A csapatok nagy ambícióval készülnek a küzdelemre s így bizonyára elsőrangú sportélvezetet fog nyújtani a mérkőzés. Kezdeté délután fél 4 órakor, pénztárnyitás fél 3 órakor.

Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR.** Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY**
Kiadótulajdonos: **Szent László-nyomda r. t.**

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság
Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 6.

Előnyös összeköttéseink folytán abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy **anuitásos és kamatozó jelzálogkölcsonöket** úgy földekre mint városi bérházakra 15—65 évi időtartamra a legelőnyösebb kamattétel mellett **minden árfolyam levonás nélkül** készpénzben folyósítunk.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagy-Várad.

Félix gyógyfürdő
Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévvíz fürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, kőszvény, csusz stb. ellen

Télen-nyáron nyitva! Villanyvilágítás!

Téli szeziónban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a **Fürdőigazgatóság.**

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

URÁNIA mozgó-színház **MA**
A márványszívű asszony.
Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

VIGADÓ mozgó-színház **MA**
Szünet.
Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

Eladó ingatlanok:
Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy parkkal.
Rulikovszky-uti 18. sz. alatti 1 emeletes bérház és
Füzes-u. 69. sz. alatti ház.
Felvilágosítást nyújt a **Magyar Bank r. t.**

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár ütővel	12—
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral	15—
Majolika tálca fogóval	8—
Majolika cukortartó diszes	8—
Majolika gyümölcskészlet	8—
Vizes készlet csiszolt üvegből	12—
Boros	12—
Likör	12—
Befőttes készlet kristály fehér	12—
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12—
Majolika fali sőtartó színes	8—
Majolika vizeskancsó színes	10—
Kenyérfőző színes üveggel	10—
Chinaezüst cukortartó	10—
Chinaezüst gyümölcsállvány	10—
Majolika virágváza színes	5—
Majolika virágfazék	5—
Majolika diszfigura	5—
Porcellán főzőlábas	5—
Porcellán főzőfazék	5—
Teáskészlet színes aranyozással	50—
Kávékészlet színes aranyozással	50—
Feketéskészlet színes aranyozással	50—
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150—
Hidegfelvágottas készlet sz. aranyozással	40—
Mosdókészlet színes finom diszítéssel	50—
Falitükör színes aranyozott kerettel	80—
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25—
Függő-lámpa teljesen felszerelve	80—
Teáspohár chinaezüst foglalatban	8—
Teáscsésze színes finom aranyozással	4—
Kávécsésze	4—
Köpcésze	5—
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5—

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt vitartók, Konyhaberendezési cikkek, Képkerekek, Ablaküvegezés.
Eladás nagyban és kicsinyben!!
KOMLUS TESTVÉREK
üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és diszműáru nagykereskedés.
Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.
Telefonszám: 372.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Kötött

és szövöttáru különlegességek! Gyönyörű kötött kabátok, blousok, selyem és flor harisnyák, keztyűk, svetterek, trikók, jouponok, selyem álaruhák. Nagy választék, méltányos árak. Tisztviselőknél árengedmény. Czillér Imre nagyáruházában.

Poloskairtó

Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák iratására. Ára 2-40 K, nagy átvég 5 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Ruhafesték

valódi két oroszán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Vizsonteladók árengedményben részesülnek. Farkas István „Apolló” drogériája, Rákóczi-ut 7-B. sz.

Ne dobja ki pénzét új ruháért, mert a kitanóron bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszertárában, a városháza mellett.

Tavaszi

szepők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Butorozott

szobák kiadók Zöldfa-épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

Jó bizonyítványokkal rendelkező megbízható egyén hivatali szolgáltságban állandó alkalmazást nyer az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér, 4.

Pemete

és hársfamézcukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszertárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtó

három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7-B. sz.

Keresünk

azonnali belépésre egy irodaszolgát, egy éjjeli őrt, kettő kenőmunkást és éjjeli munkára lakost. Moskovits Mór.

Bérbeadó

Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) kocsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyváradai cégnél nyerhető.

Fényképészeti

lemez, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Kiadó

üzlethelyiség. A Zöldfa-épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r. t.” irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, I. emelet. Telefon 14-00.

Ór

lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3-5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezeték szerelő, bádogos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Electrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstram-égők, villanyvasalók állandóan raktáron.

ÁLTALANOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZZÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámitol váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

Szent László Püspök gyógyfürdő
Nagyvárad mellett.

A kénes hévíz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással közsvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabásu nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástáratítás, napfürdő, homokkura. Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészít felelősséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kezdődik új ker. tanfolyam hölgyek részére

gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelre.

Béthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

LEGF. BUZACSRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVÉDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz. Vidékiek kérjenek árajánlatot

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcsönöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár Teleky-utca 2. sz.

NAGYVÁRAD VÁROS VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos ivlámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerező telefonja 55.

Betűszedő tanulóknak fiú és **berakó** tanulóknak leány **fizetéssel felvétetik** a **Szent László-nyomda** részv.-társaságnál.